

Е. Красота, канд. экон. наук, доц.
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

УГРОЗА ГЛОБАЛЬНОГО СПАДА ЭКОНОМИКИ КАК РЕЗУЛЬТАТ ДЕЙСТВИЯ "ПРИНЦИПА ДОМИНО"

Определены эволюция и главные признаки мировых послевоенных экономических спадов в странах Северной Америки, Западной Европы, Японии и в Украине со второй половины XX в. до нынешнего этапа; выяснены причины, которые столкнули одну из крупнейших мировых экономик – китайскую экономику – в кризис; проанализировано место Китая в мировой экономической системе; определена степень влияния спада в Китае на стабильность глобальной экономической системы в целом и обострения кризисных процессов в Украине в частности.

Ключевые слова: социально-экономический кризис; глобальный спад; "принцип домино"; антициклическая политика.

O. Krasota, PhD in Economics, Associate Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

THREAT OF GLOBAL ECONOMIC DOWNTURN AS A RESULT OF "DOMINO EFFECT"

The paper defines the evolution and main features of the post-war global economic recession in North America, Western Europe, Japan and Ukraine in the second half of the twentieth century until the present stage; clarifies the reasons that pushed one of the most powerful world economies – the Chinese economy – into the crisis; analyzes China's place in the global economic system; estimates the impact of China's decline on the stability of the global economic system and worsening the crisis processes in Ukraine.

Key words: social and economic crisis; the global recession; "Domino Effect" (chain reaction); countercyclical policy.

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine. Economics, 2015; 11(176): 35-39

УДК 338.48

JEL G20; P46; R58; Z10

DOI: <http://dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2015/176-11/5>

Р. Тринько, д-р экон. наук, проф., академик НААН України,
Я. Григор'єва, канд. экон. наук, асист.
Львівський національний університет ім. Івана Франка, Львів

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

У статті проаналізовано важливість фінансового забезпечення туристичної галузі. Наведено можливі варіанти фінансування. Проаналізовано та обґрунтовано бюджетне фінансування. Запропоновано альтернативні шляхи фінансового забезпечення для туристичної галузі. Зроблено висновки щодо покращення фінансового стану туристичної галузі. Запропоновано нову економічну категорію – економічна бідність. Визначено основні принципи бідності, шляхи та наслідки їх подолання. Висвітлено переваги впливу туризму на соціально-економічне відродження населення.

Ключові слова: туристична галузь, фінансове забезпечення, інвестування туризму.

Вступ. У сучасних умовах, коли економіка України опинилася у кризовому становищі, знижується валовий національний продукт, зростає рівень безробіття, важливим є концентрація зусиль держави на пріоритетних галузях національної економіки, до яких, зокрема належить і туристична галузь. Сьогодні загальновідомим фактом є віднесення туристичної діяльності до найбільш швидко прогресуючих галузей світового господарства. Підкреслено, що туризм позитивно впливає на національну економіку. Тому для забезпечення подальшого розвитку туризму слід збільшити фінансове забезпечення цієї галузі.

Метою статті є виявлення основних проблем та специфіки фінансового забезпечення туристичної галузі України.

Огляд літератури. Вагомий внесок у дослідження проблеми розвитку туристичної галузі в Україні внесли такі вітчизняні вчені як Л.Левковська, І.Малярчук, Г.Мунін, Д.Прейгер [4] та багато інших.

Фінансово-економічні проблеми розвитку туристичної галузі піднімаються в роботах українських науковців. Дослідження А.Кулінської [5] щодо особливостей фінансового механізму в туристичній галузі. С.Захарчук [6] обґрунтовує загальні фінансово-економічні проблеми, що стосуються фінансування туристичної галузі, Ю.Варланов [7] з позиції місцевого рівня досліджує фінансовий механізм розвитку туризму.

Методологія дослідження. У роботі були застосовані загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Методологічною основою дослідження щодо виявлення ефективних механізмів фінансового забезпечення туризму є загальнонаукові методи. У статті використано прийоми абстрактно-логічного методу, а саме: аналізу і

синтезу, індукції та дедукції. Для оцінки ефективності доходів населення для фінансового забезпечення галузі були застосовані статистичний метод та табличного відображення інформації. На основі структурно-логічного алгоритму запропоновано добробутну концепцію фінансового забезпечення туристичної галузі.

Постановка завдання: виявити основні проблеми та специфіку фінансового забезпечення туристичної галузі України. Обґрунтувати заходи покращення фінансування туристичної галузі.

Основні результати. Туризм в світовій економіці являється одним з провідних і найбільш динамічних галузей із-за швидкого росту. Для 38% країн в світі – туризм, основне джерело доходу, для 83% – одна із п'яти домінуючих галузей в національній економіці. В Україні частка ВВП в туризмі не перевищує 2%, але доходи від міжнародного туризму у 2009 р. становили 3576 млрд., а у 2012 р. – 4842 млрд. грн.

К.В. Константинова в одній із своїх праць наводить дані про те, що у багатьох країнах світу туризм є однією з найбільш пріоритетних галузей, внесок у валовий дохід яких складає 20-45%, а надходження від іноземного туризму є основним джерелом отримання валюти [8, с.85].

На сьогоднішній день, коли Україні перебуває у вкрай складному становищі, і може не доотримувати 8-9% ВВП, із-за зниження промислових підприємств на сході країни, які давали країні 30% її валютної виручки на допомогу може прийти туризм.

За підрахунками фахівців Української туристичної асоціації, у 2012 р. іноземці, які подорожували Україною залишили 571 млн. дол. Так, у 2013 р. подорожував кожен 7 землянин, і цей мільярд осіб залишив у країнах перебування 1,5 трлн. дол. За прогнозами фахівців, кількість туристів у світі з кожним роком тільки зростатиме.

© Тринько Р., Григор'єва Я., 2015

Курорти та рекреаційні комплекси в Україні сягають 9,1 млн. га або 15% території, функціонує 60 історико-культурних заповідників, у тому числі 15 національних. У списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО – 7 вітчизняних об'єктів. Не менш багата інфраструктура туризму, оскільки за даними Деркомстату у країні працює 1200 готелів на 100 тис. місць, щороку вони обслуговують 4 млн. осіб з яких 17% – іноземці [3].

Як бачимо Україна має все для вдалого функціонування галузі, відкритим тільки залишається питання фінансування туризму.

Фінансове забезпечення туристичної галузі – це створення сприятливого середовища щодо виділення, розподілу та залучення фінансових ресурсів для розвитку туризму.

Фінансове забезпечення туристичної галузі має ряд специфічних рис, пов'язаних перш за все з механізмом її функціонування. В основному ця галузь потребує фінансування в суміжні сфери діяльності (готельне та ресторанне господарство, транспорт, розважальну інфраструктуру, народні промисли та ін.), а з іншого боку соціальний ефект туризму полягає в тому, що оновленою інфраструктурою користуються не лише туристи, а й місцеве населення.

Джерелами фінансування туристичної галузі виступають:

- державний бюджет;
- місцеві бюджети;

З метою розширення фінансової підтримки туристичної галузі з місцевих бюджетів, необхідно [13]:

- поступово розширити перелік інструментів, якими користується місцева влада для збільшення обсягу класних коштів. Це і залучення інвестицій, і розширення ринків кредитування поточних потреб (зокрема, у сфері житлово-комунального господарства на фінансування утримання мереж водопостачання, ремонту будівель), і вихід на фінансові ринки;

- поширювати програмно-цільовий метод складення та виконання місцевих бюджетів з метою підвищення прозорості та ефективності використання бюджетних коштів;

- упорядкувати міжбюджетні відносини, збільшити частку цільового фінансування, забезпечити формування горизонтальних міжбюджетних відносин;

- забезпечити розширення доходної бази місцевих бюджетів, передання часток окремих загально державних податків (податку на прибуток підприємств; запровадження податку на нерухомість), пошук не бюджетних фінансових ресурсів.

- запровадження механізмів, які б регламентували спрямування коштів на реалізацію інноваційно-інвестиційних програм розвитку і модернізації виробничої, транспортної інфраструктур регіонального значення та створення нових робочих місць.

- приватні інвестиції;

- міжнародна допомога.

Одним з основних джерел фінансування у сфері туризму є бюджетне фінансування в межах видатків, передбачених у державному бюджеті на відповідний рік. Обсяг бюджетного фінансування у сфері туризму у 2011 р. становив 1,59 млн. грн., у 2012 р. 2,44 млн. грн. та у 2013 р. 1,94 млн. грн. Державна політика в сфері регулювання фінансового забезпечення туризму не відрізняється системністю та поступовістю, постійно коливається між необхідністю інвестування в туризм і прагнення скоротити видатки бюджету. Очевидними є незначні обсяги бюджетного фінансування туристичної галузі. Незважаючи на таку політику влади надходження від сфери туризму до Державного бюджету України має позитивну динаміку що зображено на рис. 1.

Для забезпечення діяльності підприємств туристичної галузі можливі різні варіанти фінансування. Але для забезпечення добросовісної конкуренції між підприємствами необхідно застосовувати такі варіанти фінансування:

- пільгове кредитування;
- спрощена процедура кредитних проектів;
- страхування ризиків;
- зниження рівня відсоткових ставок;
- залучення додаткових ресурсів [12].

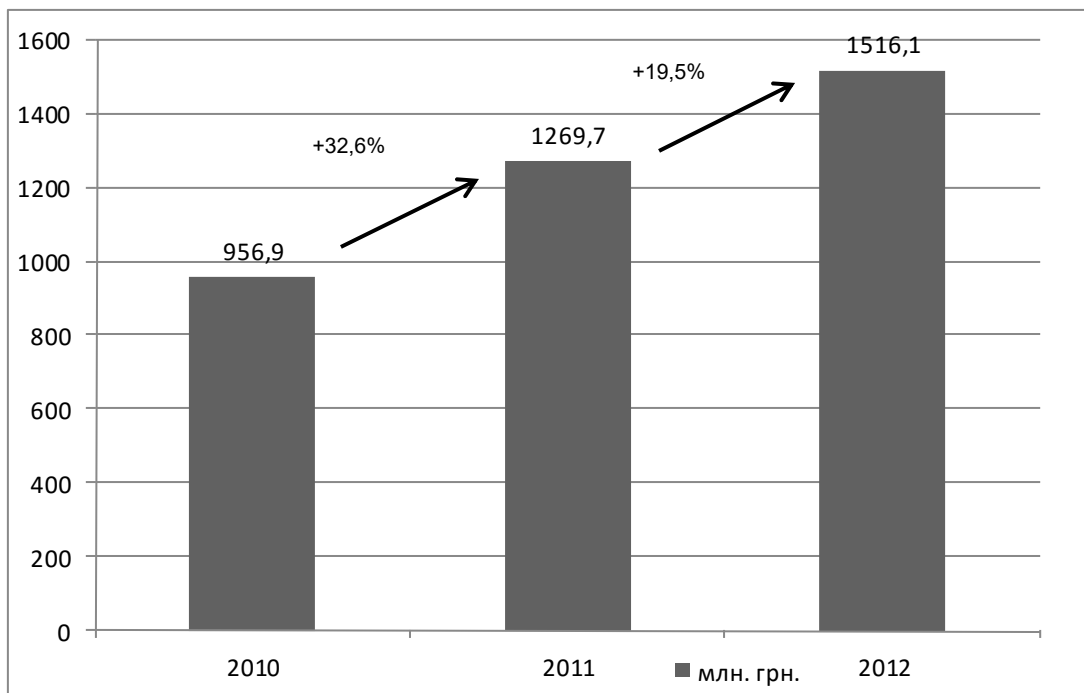

Рис. 1. Динаміка надходжень до ДБУ від туристичної діяльності у 2010-2012 рр. (млн. грн.)

Джерело: Розраховано авторами на основі [11].

В той же час провідну роль у створенні сприятливого середовища у сфері туризму повинна проводити держава. Виділяють такі державні важелі фінансового характеру щодо розвитку туристичної галузі [2, с.24]:

- **фінансово-кредитні**, спрямовані на створення сприятливого фінансово-кредитного середовища для

розвитку підприємницької діяльності у туристичній галузі (мікrokредитування, пільгове кредитування, державне субсидювання, лізинг, тренінги з фінансово-кредитних питань для туристичних підприємств). Схема формування фінансово-кредитного механізму подано на рис. 2.

Рис. 2. Формування фінансово-кредитного механізму

Джерело: власна розробка авторів.

- **податкові** – передбачають оптимізацію кількості податків для підприємств туристичної галузі, надання податкових пільг під конкретні проекти, які спрямовані на вирішення регіональних і соціальних проблем, інвестування у туристичну галузь (податкове регулювання, оптимізація кількості і величини податків у туристичній діяльності; створення сприятливих умов для залучення інвестицій; бюджетне фінансування програм розвитку туризму; надання податкових пільг) [2, С.24].

Для створення сприятливих умов у сфері туризму, на нашу думку необхідно внести такі зміни до Податкового законодавства:

- стимулювання розвитку матеріально-технічної бази та рекламних заходів санаторно-курортного та готельно-туристичного комплексів України за рахунок надання 20% знижки при оподаткуванні санаторно-курортних (оздоровчих) закладів, готелів та інших суб'єктів туристичної діяльності. Кошти, спрямовані на рекламу, сприятимуть підвищенню іміджу України, подальшому збільшенню обсягу туристичних послуг іноземними туристами та валютних надходжень в Україну.

- звільнення від податку на додану вартість операцій з продажів путівок на лікування у санаторно-курортні заклади, що дасть змогу збільшити їх завантаженість і, як наслідок – обсягів відрахувань до бюджетів усіх рівнів.

- пільгове оподаткування земельних ділянок на яких знаходяться об'єкти туристично-рекреаційного комплексу, що сприятиме не лише розвитку його матеріальної бази, а й зменшенню вартості послуг та підвищенню конкурентоспроможності вітчизняних підприємств.

Для розвитку туристичного бізнесу в Україні, альтернативними можуть стати такі форми фінансування:

Боніфікація відсотків і поручительство відносно позик і субсидій – уряд або спеціальний орган може гарантувати позики, надані комерційними банками на розвиток туризму. При цьому передбачається проведення оцінки ризиків та можливостей виконання проекту.

Фінансування через бізнес-інкубаторів. Бізнес-інкубатор – організація, яка надає на певних умовах і на певний час спеціально обладнані приміщення та інше майно суб'єктам малого та середнього підприємництва, що розпочинають свою діяльність, з метою сприяння у набутті ними фінансової самостійності [1].

Найважливішими функціями бізнесів-інкубаторів є:

- надання приміщення для офісів/майстерень на умовах оренди, часто (у деяких містах/центрах) за цінами нижчими від ринкових і з гнучкими умовами одержання додаткового місця за вимогою,

- адміністративні і технічні послуги (телефон, копіювання, приміщення для конференцій/зустрічей, секретаріат і т. д.)

- консалтинг/бізнес-планування для починаючих і потенційних підприємців. Також можливий широкий набір інших (консалтингових) послуг, трансфер технологій, пропозиції по проведенню семінарів і тренінгів і т. д.

Інкубатори опікують молоді фірми, допомагаючи їм вижити і рости під час стартового періоду, коли вони найбільш уразливі. Інкубатори забезпечують практичну адміністративну допомогу, доступ до фінансування й основні професійні і технічні послуги. Більшість інкубаторів також пропонують підприємницьким фірмам спільні офісні послуги, доступ до устаткування, гнучкі умови оренди і розширюваний простір – усі під одним дахом. Головна мета програми інкубації – готувати і випускати успішні підприємства, що є фінансово життєздатними й автономними.

Венчурне фінансування. Новою для України, але достатньо відомою у світі формою інвестування є венчурне фінансування, яке має деякі відмінності порівняно із традиційними формами фінансування. Венчурний капітал (англ. Venture Capital) – капітал інвесторів, призначений для фінансування нових, зростаючих підприємств, або таких, що борються за місце на ринку, і тому зв'язаний з високою або відносно високою мірою ризику, капітал використовується для прямих приватних інвестицій переважно в малий або середній бізнес (<http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3644>). Переваги венчурного фінансування полягають в тому, що створювані невеликі фірми мають доступ до фінансових ресурсів, а також можливість консультацій з питань виробництва, фінансів, управління персоналом, чим забезпечуються гнучкість в управлінні та швидкість прийняття рішень.

Одним з ефективних джерел фінансування може стати утворення підприємства у сфері туризму разом з іноземним партнером. В цьому випадку інвестор включається в склад цього підприємства і має можливість не тільки контролювати використання своїх коштів, а і

оперативно впливати на зміни напрямків проведення інвестиційної діяльності, впроваджувати результати наукових досліджень та просувати нові товари та послуги на ринок, як внутрішній, так і зовнішній. Підприємство має можливість зменшити свої витрати за рахунок не сплати відсотків за користування банківським кредитом. При цьому джерелі фінансування ризик розподіляється також і на інвестора.

Одним з найобґрунтованіших методів, що найчастіше використовуються у туристичній діяльності, для одержання доходів є **диверсифікація**.

1. Диверсифікація видів туристичної діяльності (використання альтернативних можливостей одержання доходів від різних видів послуг).

2. Диверсифікація контрагентів. Туроператори здійснюють її, укладаючи контракти з декількома мережами готелів, перевізниками, страховими компаніями; створюють широку мережу турагенцій.

3. Диверсифікація портфеля цінних паперів. У разі інвестування у різні цінні папери декількох підприємств зростає ймовірність отримання доходу і зниження рівня ризику втрати прибутку.

4. Диверсифікація депозитного портфеля. За наявності тимчасово вільних коштів у підприємства туристичної індустрії їх можна розмістити на депозитне зберігання в різних банках.

В системі фінансового забезпечення туристичної галузі ми пропонуємо фактично нову і в той же час надзвичайно ефективну концепцію вирішення цього питання на принципах першочергового подолання бідності населення. Адже 45 – 46 мільйонна чисельність населення України є найбільш могутнім інвестиційним джерелом і в той же час не вимагає додаткових затрат по забезпеченню кредитних процесів, що може бути за умов надання позик чи іноземних інвестицій. Лише у випадку, що кожен житель держави вкладе в туристичну галузь по одній гривні, загальна сума складатиме 45 – 46 млн. грн., при умові відповідних вкладень по 100 грн., загальна сума інвестицій складатиме 4,5 млрд. грн.

Ми пропонує наступне трактування категорії "туристична бідність: туристична бідність, це відсутність в особистості можливості знати та володіти інформаційно-кваліфікованими параметрами про туристичний продукт та матеріальних ресурсів доступу до нього. Ми вважаємо, що алгоритмічна модель подолання бідності є основоположною базою фінансового забезпечення

туристичної галузі. Всі інші шляхи фінансового забезпечення туристичної галузі є, на нашу думку, похідними від моделі подолання бідності.

Важливим фактором подолання бідності є зростання освітнього рівня населення. Для успішного розвитку економіки необхідно, щоб в структурі населення було 55-60% людей з вищою освітою. Професор В.Куценко наводить формулу, яка набула широкого вжитку на Заході, за якою вважається, що коли сім'я вкладає в освіту 10% свого доходу, її добробут зростає на 26% [9, с.32].

Одним із показників бідності населення є питома вага витрат населення на харчування. У розвинутих країнах на харчування витрачають 10-11%, в той час коли в Україні фактичний рівень витрат на харчування складає 65-70%. За таких умов практично неможливо вести мову про виділення фінансових ресурсів на придбання туристичних послуг, тобто на фінансове забезпечення туристичної галузі. Лише за умови, що буде подолано бідність населення воно стає найбільш надійним та масштабним інвестором будь-якого проекту, в тому числі і туристичної галузі.

За даними О.М.Шпичака та О.В.Боднар, при умові, що на продовольство буде витрачено 25,1%, необхідний розмір заробітної плати в Україні повинен становити 7713 грн. (за умов фактичної структури харчування), та 10976 грн. за умов розміру та структури харчування на рівні країн Європи, і 23411 грн. – на рівні Німеччини. Фактичний рівень заробітної плати в Україні за 2012 р. складав 3026 грн., що до оптимального рівня в Україні складав 39,2%, до рівня країн Європи – 27,6%, та рівня Німеччини – 12,9%. Наведені дані дають підставу стверджувати про:

- надзвичайно низьку купівельну спроможність населення України, яку можна трактувати як бідність;
- для підвищення купівельної спроможності населення та активізації діяльності внутрішнього ринку, в тому числі забезпеченні попиту на туристичні послуги, необхідно подолати бідність населення.

Ми наголошуємо, що матеріальний стан людини позначається на її виборі туристичних продуктів, а доходи населення є одним із найважливіших показників, який характеризує рівень його економічного та соціального стану. Результати дослідження показали пряму залежність попиту на туристичні послуги від рівня оплати праці (табл. 1).

Таблиця 1. Середній рівень заробітної плати в адміністративному регіоні як чинник фінансового забезпечення туризму, 2014 р.

Група областей за рівнем середньомісячної зарплати, грн.	Кількість областей	Середня зарплата		Потенційні можливості формування бюджету для туристичної галузі		Кількість туристів на 100 тис. населення	
		грн.	до I групи, %	Заробітна плата	Можливість формування бюджету для туризму	осіб	до I групи, %
I до 1880 (проблемні)	12	1769,0	100	1769,0	0	3,75	100
II 1880 – 2104,0 (розвинені)	6	1992,0	112,6	1992,0	223	4,59	122,4
III 2105 і більше	7	2327,0	131,5	2327,0	558	5,50	146,6
В Україні	25	2239	126,6	2239	470	4,6	122,7

Розраховано авторами на основі [10, 11].

Заощаджень населення є суттєвими для економіки, оскільки інвестиції фізичних осіб з кожним роком мають тенденцію до зростання і за останні 6 років зросли майже в 4 рази, хоча у абсолютному вираженні залишаються незначними порівняно з банківськими депозитами – 2,63 млрд. грн. за номінальною вартістю розміщених цінних паперів станом на 31 грудня 2013 року [14].

Алгоритмічна модель подолання бідності населення є основоположною базою фінансового забезпечення

туристичної галузі, в якій виділяємо причини, шляхи та наслідки подолання бідності населення.

До причин бідності ми відносимо: асиметричність результатів приватизації; військово-сировинна структура економіки; зношеність основних фондів (80-90%); тонізація економіки; відсутність імпортно-заміщуючої ідеології; ідеологічна та політична багатовекторність; розвал сільського господарства, контрабанда продукції; висока енергомісткість.

До шляхів подолання відносяться: структурні перевернення економічної моделі; зростання продуктивності праці; відновлення стимулюючої ролі зарплати; інноваційний розвиток, ріст освітнього рівня населення; забезпечення соціальних стандартів; оновлення матеріально-технічної бази.

Наслідки подолання бідності: скорочення майнової нерівності, зниження соціальної напруги; розширення внутрішнього ринку; розширення попиту на соціальні послуги; розширення ринку туристичних послуг; формування соціальної самодостатності населення.

Проаналізувавши зарубіжний досвід пріоритетними напрямками фінансового забезпечення туристичної галузі є:

Фінансування інфраструктури (довгострокове фінансування, державно-приватне партнерство); підтримка розвитку конкурентоспроможності туристичних продуктів на внутрішньому та міжнародному ринках; інше фінансування (короткострокове фінансування, квазі-капітал, синдикація).

Висновки. Таким чином, враховуючи, що з одного боку, туризм є складною системою і залучає до свого функціонування велику кількість суміжних галузей, а з іншого – пріоритетність його розвитку для економіки країни ставить перед нашою державою створення обґрунтованого фінансово-інвестиційного механізму забезпечення подальшого його розвитку.

Фінансові інструменти, що забезпечують розвиток туристичної галузі, які варто використовувати в Україні, включають: 1) бюджетне фінансування програм розвитку туризму, лізинг; 2) кредитування (надання кредитів на пільгових умовах для фінансування туристичних об'єктів; зниження процентних ставок банківського кредитування); 3) податкові пільги (звільнення від частини податків) під конкретні проекти, оптимізація кількості, зменшення ставок податків і зборів, зменшення податкового тиску на суб'єкти туристичної діяльності, надання податкових канікул тощо; 4) субсидювання – безповоротне надання коштів для покриття витрат, збільшення прибутків; 5) підтримка підприємств банками, страховими компаніями, корпораціями та ін.

Фінансування передбачає залучення коштів в першу чергу в розвиток сучасної туристичної інфраструктури, внутрішнього та соціального туризму. Фінансове забезпечення повинно стати основою державної туристичної політики та сприяти розвитку економічного потенціалу країни. Запропонована нами концепція людиноцентристської (егоцентристської) моделі фінансового забезпечення туризму передбачає подолання майнової поля-

ризації суспільства та відповідного зростання попиту на туристичні послуги.

Дискусія. Водночас, недостатньо дослідженими залишаються аспекти пов'язані з аналізом досвіду державної підтримки в системі регулювання та розвитку туристичної галузі розвинених країн і потребують поглибленого опрацювання.

Список використаних джерел

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2009 р. № 510 "Про затвердження Порядку реєстрації організацій, діяльність яких спрямована на задоволення потреб суб'єктів малого та середнього підприємництва".
2. Механізм державного управління туристичною галузю (регіональний аспект): наукова розробка / М.Біль, Г.Третяк, О.Крайник – К.: НАДУ 2009. – 40 с.
3. І.Винниченко Кому потрібен туризм – Економічна правда / Електронний ресурс – <http://www.epravda.com.ua/columns/2014/10/28/501487>
4. Левковська Л., Чабан Р., Мунін Г. Стан і перспективи розвитку туризму та готельного бізнесу в Україні // Економіка України – 2003 – №6. – с.31-36.
5. Куліньська А. Особливості фінансового механізму державного управління суб'єктами невиробничої сфери (на прикладі туристичної галузі України) // Ефективність державного управління: Збірник наукових праць. – 2009. – Вип.18/19. – С.468-476.
6. Захарчук С. Фінансово-економічні проблеми функціонування туристичної галузі // Економіка. Управління. Інвестиції. Електронне науково-фахове видання. – 2010. – №1(3).
7. Верланов Ю. Фінансово-економічний механізм та інструменти політики туризму в Україні // Наукові праці ЧДУ ім. Петра Могили. – 2005. – Том 38. Випуск 25. – 2005. – С.76-85.
8. Константинова К.В. Вплив туристичної індустрії на світову економіку / К.В. Константинова // Економіка розвитку: наук. журнал. – 2005. – №4. – с. 84-86.
9. Куценко В. Зміцнення соціальної бази реформ – шлях до подолання бідності / В.Куценко // Економіка України: політико-економічний журнал. – 2002. – №2. – с. 27-34.
10. Туристична діяльність в Україні у 2014 році. // Київ. – 2014. – С. 272.
11. Офіційний сайт служби статистики України Електронний ресурс – <http://www.ukrstat.gov.ua/>
12. Григор'єва Я.В. Фінансове забезпечення туристичної галузі: стан та проблеми /Я.В. Григор'єва//Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна. – Львів: ЛьвДУВС, 2012. – Вип.2. – С.247-254.
13. Білік Р.Фінансове забезпечення регіонального розвитку в Україні у контексті децентралізації // ВІСНИК Київського національного університету імені Тараса Шевченка. ЕКОНОМІКА. 2(167)/2015. – С.43-48 / DOI: dx.doi.org/ 10.17721/1728-2667.2015/167-2/7.
14. Носова Є.Заощадження домогосподарств як джерело інвестиційних ресурсів в Україні // ВІСНИК Київського національного університету імені Тараса Шевченка. ЕКОНОМІКА.2(167)/2015. – 73-80 / DOI: dx.doi.org/ 10.17721/1728-2667.2015/167-2/12
15. Беліков О. Венчурне фінансування Електронний ресурс - <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3644>
16. Шпичак О. М. Проблеми ємності внутрішнього споживчого ринку сільськогосподарської продукції та продовольства в Україні у контексті купівельної спроможності населення / О. М. Шпичак, О. В. Боднар // Економіка АПК. – 2013. – № 6. – С. 5-13. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2013_6_3.

Надійшла до редколегії 15.10.15

Р. Тринько, д-р екон. наук, проф., академик НААН України,
Я. Григор'єва, канд. екон. наук, ас.

Львовский национальный университет им. Ивана Франко, Львов, Украина

ИСТОЧНИКИ ФИНАНСИРОВАНИЯ СФЕРЫ: ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ РЕШЕНИЯ

В статье проанализированы важность финансового обеспечения туристической отрасли. Приведены возможные варианты финансирования. Проанализированы и обоснованы бюджетное финансирование. Предложены альтернативные пути финансового обеспечения для туристической отрасли. Сделаны выводы по улучшению финансового состояния туристической отрасли. Предложено – новая экономическая категория – экономическая бедность. Определены основные принципы бедности, пути и последствия их преодоления. Освещены преимущества влияния туризма на социально-экономическое возрождение населения.

Ключевые слова: туристическая отрасль, финансовое обеспечение, инвестирование туризма.

R. Trynko, Doctor of Sciences (Economics), Prof., Academician NAS of Ukraine,
Y. Grygorieva, PhD., assistant

Lviv National University of Ivan Franko, Lviv, Ukraine

SOURCES OF FINANCING TOURISM: CHALLENGES AND SOLUTIONS

Theoretical and methodological grounds for the development of economic activity and financial support for tourist industry have been generalized and systematized, the practical and scientific-methodological guidelines on the development and effective functioning of tourist industry in Ukraine have been developed. The basic factors concerning the tourist development influences on economic development, providing jobs and fighting against poverty of population living in have been substantiated. The article presents the possible financial security of the tourism industry through the use of foreign experience. The state of the consumer market and its influence in shaping the economy of Ukraine. An improved financial situation of the tourism industry and reviewed the role of tourism in ensuring welfare. Shows options for funding. Analyzed and justified government funding. An alternative ways of financial support for the tourism industry. The conclusions on improving the financial condition of the tourism industry. The advantages of tourism impact on the socio-economic recovery of the population.

Keywords : tourism, financial security, tourism investment.